

SKÄRGÅRDARNAS RIKSFÖRBUND

Till Jordbruksdepartementet
Per mail
registrator@agriculture.ministry.se

Skärgårdarnas Riksförbund, SRF, organiserar den fastboende befolkningen runt hela kusten från Luleå i norr till Koster i väster samt på öarna i de stora insjöarna. Förbundets medlemmar är 14 regionala skärgårdsföreningar. Vi arbetar med förutsättningarna för boende, arbete och service året runt i landets skärgårdar.

Remissvar över Fiskeriverkets rapport: Fritidsfiske och fritidsfiskebaserad verksamhet

Härmed lämnas remissvar över Fiskeriverkets rapport den 1 december 2007 över fyra uppdrag från regeringen i juni 2006.

- Översyn av åtgärder för att förbättra uppvandring av lax- och öringbestånd i älvar,
- Utreda om fisketuristiskt företagande ska jämföras med annat fiskeföretagande,
- Utforma licenser för fisketuristiskt företagande,
- Utreda fisketurismens och sportfiskets samhällsekonomiska effekter.

Fritidsfiske är en i grunden bra verksamhet med inslag av friluftsliv och utnyttjande av naturresurser. Inom fritidsfisket finns också inslag av tävling och jakt på prestationer. Fritidsfisket utgör många gånger också en lockelse för människor att besöka olika vattenområden även många olika årstider. Antalet svenskar som årligen fiskar minskar visserligen men är fortfarande mycket stort. Därtill kommer en växande grupp besökare från andra länder.

Det finns en stor potential i utveckling av turistisk verksamhet kring fritidsfiske. Det innebär bland annat att man får besökare till landets skärgårdar nära nog året runt som också behöver service med transporter, mat och boende. Det egentliga värdet på fisken är därför svårt att mäta eftersom de många olika tjänsterna runt fisket står för de största intäkterna. Det bästa kilopriset på gädda ligger säkert i om den genererar båtskjutsar, stuguthyrning och bättre middagar hos lokala entreprenörer.

Men flera grupper vill utnyttja fisket. Skärgårdsborna har en del av sin kultur och livskvalitet i ett husbehovsfiske, yrkesfiskarna som har en del, eller ibland hela, sin inkomst av fiske samt fritidsfiskarna som söker upplevelser och avkoppling i sitt fritidsintresse. Till detta kommer nya grupper entreprenörer som erbjuder tjänster kring upplevelser i fritidsfisket.

Vår uppfattning är att dessa olika grupper måste samverka i betydligt större utsträckning för att gemensamt utnyttja fiskeresursen för en bra utveckling i skärgårdarna. För att detta ska fungera anser vi att man i så stor utsträckning som möjligt skall låta regionala och lokala regler utvecklas för att förvalta de mycket olikartade fiskevattnen i landet.

Alla grupperna är medvetna om att utan tillgång till goda fiskevatten med bra fiskbestånd av olika arter förlorar områdena givetvis i attraktivitet. Kommersiellt utnyttjande av fiskbestånd måste därför alltid gå hand i hand med fiskevårdande åtgärder. Man ska inte underskatta att de

olika kategorierna fiskande i viss mån konkurrerar om samma resurs vilket skapar spänningar och irritation. Ovanpå dessa intressen finns givetvis även rent naturvårdande aspekter när det gäller sällsynta arter med svaga bestånd.

Fiskeriverket vill möta alla grupper fiskande

När nu Fiskeriverket vill börja behandla all olika grupper fiskande i förhållande till resursen så vill vi markera att rapportens beskrivning av fiskets utövare är något vilseledande.

Enligt vår uppfattning har den bofasta befolkningens intressen och traditioner en övergripande betydelse som måste ges ökad uppmärksamhet. Det kulturella sambandet med ett levande kustfiske och dess traditioner är av mycket stor vikt för skärgårdarna och därmed även för den bredare besöksnäringen.

Fiskeriverkets definition av ”yrkesfiskare” är vilseledande. Man har i sitt licenssystem bara tagit med de som enligt verket är tillräckligt starkt beroende av inkomster från fiske. Alla andra får avslag på sin ansökan om licens. Detta är en märkligt negativ inställning till företagande. Givetvis borde alla räknas in som bedriver yrkesmässigt fiske, d.v.s. försäljning av fisk i sitt företagande, med normala regler i f-skattsedel och momsredovisning. Ge legitimitet åt kombinerade företag med fisket som en del av sin inkomst.

Gör gärna jämförelsen att ersättningssystemen inom jordbruket endast skulle ges till de lantbrukare som har så mycket åkermark att man kan få en betydande del av sin inkomst från detta! Är kravet från EU på ett licenssystem besvärande så får väl Fiskeriverket införa olika typer av licenser.

Fritidsfiskeentreprenören är givetvis en företagare. Men eftersom det finns så många olika grader av engagemang i det direkta fiskandet är det säkert en onödig väg att licensiera entreprenören med nya gränsdragningsproblem. Det är den som fiskar som antingen är en fritidsfiskare, till husbehov eller för nöje, eller en som säljer sin fångst och därmed får en inkomst. Vi inser att ett licenssystem kan utgöra en väg till de olika stödformer som finns inom t.ex. EU:s fiskefond. Men låt den rikta sig till de som bedriver yrkesmässigt fiske. Andra företagare kan utnyttja möjligheterna inom Landsbygdsprogrammet.

Vi anser att man ska uppmuntra företagande inom turism/fiske i områden där traditionellt yrkesfiske minskar men där kunniga skärgårdsbor kan få en legitim öppning in i en ny näring. I trängseln kring resursen är det lättare att undvika konflikter om det är de som bor i de områden som ska förvaltas som också ger sig in i denna växande näringsgren.

Rapporten uppehåller sig vid problematiken kring kommersialiseringen av fritidsfisket. Än så länge är det mest en verksamhet i insjöar där man har ett ägarförhållande till fiskevattnen och kan besluta och genomföra olika åtgärder. På kuststräckor där det antingen är enskilt ägda fiskevatten, men fritt handredskapsfiske, eller allmänna vatten kan man idag inte uppnå lika goda resultat i förvaltningen. Fritidsfiskeföretagare som inte själva äger fiskevattnen upplever detta som ett problem. Men normalt kan det lösas genom bildande av fiskevårdsområden som i sin tur beslutar om upplåtelse. På så vis undviker man ett kommersiellt utnyttjande av rätten för enskilda till fritt handredskapsfiske.

De 12 förslagen

1.

Fiskeriverket önskar att deras ansvar för alla kategorier av fiskande bör förtydligas. Vi har inga invändningar mot detta.

2.

Genom ett sådan övergripande ansvar ska en omfördelning kunna ske mellan olika kategorier fiskande även om arten inte är hotad, t.ex. genom en redskapsbegränsning av fiske vid kusten för att ge ökat fritidsfiske i älvarna.

Vi anser att det krävs en regionaliserad myndighetsstruktur för att klara av den lokala förankringen man säger sig värna om. En viktig aspekt är behovet av olika nivåer av yrkesfiskelicenser för att öka möjligheten och attraktionskraften för människor att bosätta sig i skärgårdsmiljö. Även bofasta och markägare i skärgården bör ges en generell och mer generös rätt att bedriva fiske för husbehov med rörliga redskap.

3.

Fiskeriverket vill kunna ställa upp mer ambitiösa nationella förvaltningsmål än vad EU:s fiskeripolitik kräver. Bakgrunden är åter att kunna gynna andra grupper fiskare än yrkesfiskare och skapa jämna bestånd av stor fisk för fritidsfisket. Här är det viktigt att lokala förvaltningsmål förankras väl inom de områden som berörs.

4.

För att klara ett ökat ansvar vill man införa ett registrerings- och rapporteringssystem även för mer omfattande fiske på enskilt vatten. Vi är tveksamma till nyttan av detta i förhållande till byråkratin och kostnaden. Ta i stället in statistik från grossistledet istället. Detta hindrar inte lokala avtal om rapportering av fångster inom ramen för lokala fiskevårdsprojekt.

5.

Insamling av förbättrad statistik för kring fritidsfisket. Detta vill man göra tillsammans med fritidsfiskets organisationer. Vår tveksamhet gäller även detta område. Endast en mycket liten andel av landets fritidsfiskare är organiserade och kan nås av sådana kampanjer.

6.

Eftersom yrkesfisket idag är ett riksintresse i den fysiska planeringen så vill man för rättvisans skull göra även olika former av fritidsfiske till riksintresse. Tanken är att olika områden på kartan skall kunna identifieras för detta. Vi ser inte någon större poäng med detta eftersom landets kuster och skärgårdar redan är klassade som riksintressen för det rörliga friluftlivet. Ett fritidsfiske måste anses rymmas inom detta.

7.

Eftersom fritidsfiske främst handlar om rekreation så vill Fiskeriverket kunna minska redskapsmängden utan att därför minska fritidsupplevelsen. Detta kan vara en rimlig utgångspunkt. Här vill vi dock markera behovet av att låta de bofasta i skärgårdarna ha generösare regler för sitt husbehovsfiske. Detta är också ett litet argument för att öka livskvalitén för de som bosätter sig där året runt.

En bild från norrlandskusten visar på en del av problemen. Forsommarfredning av lax, fredningsområden och redskapsbegränsningar utanför vattendragen, höjda minimimått och förbud mot strandnära fiske innanför 3-meterskurvan under vår och höst. Dessa åtgärder tillsammans med en ökande sälstam har lett till att husbehovsfisket liksom yrkesfiske på deltid minskat dramatiskt senare år. Detta är mycket olyckligt i en glesbygd som lever på marginalen. För att behålla en levande skärgård krävs att det finns fördelar med att bosätta sig där. En av dessa är att kunna fiska för husbehov efter säsong.

8.

Fisketillsynen behöver förbättras. Fiskeriverket vill ha kvar och utveckla arbetet med fisketillsyningsmän. Vi anser att samordningsansvaret gärna kan ligga på Fiskeriverket – men verket måste också kartlägga behoven av övervakning. Erfarenheten från t.ex. ytterskärgården i Norra Kvarken

är att fritids- och husbehovsfisket dramatiskt minskat på grund av den ökade och ogenerade sälpopulationen, nya regler för var, när och hur fisket får bedrivas, minskande bofast befolkning, samt på grund av generationsväxlingar där andra fritidsintressen tar över. Här finns säkert möjlighet att spara pengar till andra mer angelägna fiskevårdande åtgärder. Genom att involvera lokalbefolkningen i fiskevården kan dessa dessutom bara genom sin närvaro bistå i tillsynen till en ringa kostnad.

9.

Länsstyrelsernas ansvar för fisketillsynen bör förtydligas. Det har vi inga synpunkter på.

10.

Fiskeriverket vill främja tillgängligheten till fritidsfiske. Bland annat vill man stödja projekt som t.ex. vänder sig till barn och ungdom nära storstäder. Likaså vill man kunna använda sina anslag till stöd åt fisketuristiska företag. Det har vi inga invändningar emot.

11.

Fiskeriverket är mer tveksam till licensgivning för turistföretag. Man vill istället kunna ge sådana företag dispens från kraven på redskapsbegränsning. Detta anser vi skall hanteras inom ramen för en utvecklad lokal förvaltning och inte av en central myndighet.

12.

Fiskeriverket vill börja arbeta med lokalt förankrade förvaltningsplaner där man efter mönster från försöken med samförvaltning börjar med det känsliga fisket efter vildlax i de fyra orörda nationalälvarna. Man vill ha en mer lokalt anpassad reglering av fisket. Lokala regler ska kunna utformas i lokala förvaltningsplaner där berörda grupper fiskare ingår. Vi delar denna grundsyn på utveckling av mer lokal förvaltning fullt ut. Det är riktigt att stärka möjligheter till avvägning kring resursen i den lokala förvaltningen. Detta ligger också helt i linje med erfarenheterna från samförvaltningsförsöken. Vi anser att förslaget i punkt 12 skall utvecklas till en mer generell möjlighet för alla geografiska områden som vill ta ansvar.

Vi anser att lokalt förankrade fiskevårdsprogram i samförstånd mellan de olika intressegrupperna kan leda till lokalt engagemang och intresse som många gånger också innebär ekonomiskt bra lösningar.

Övergripande ambitioner

”Vid bedömningen av åtgärder ska, utöver fiskevårdskäl, även hänsyn kunna tas till relevanta miljömål och effekter på regional utveckling och sysselsättning”. Så formuleras det i rapporten. Det är bra och sättet att klara denna utveckling är genom att uppmuntra lösningar med lokal förvaltning. Det krävs lokala lösningar snarare än stora generella lösningar.

Genom en utvecklad lokal förvaltning kan man efter samråd freda mindre områden från allt slags fiske istället för att som nu lägga in generella regler över hela landskap. Sådana områden kan sedan flyttas runt under åren för att främja mer lokalt förekommande fiskstammar. Då kan man också lättare utvärdera effekten av åtgärden eftersom det finns referensområden där fiske bedrivs.

Den 18 augusti 2008

Kjell Björkquist
Ordförande

Bengt Almkvist
Förbundssekreterare

Skärgårdarnas Riksförbund

Missjö 614 98 Sankt Anna

info@skargardarnasriksforbund.se

www.skargardarnasriksforbund.se